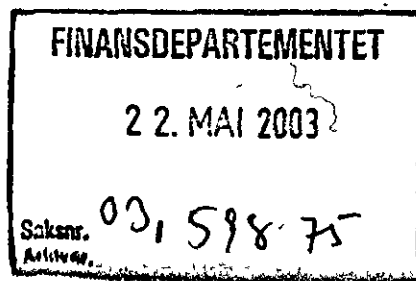

Skattebetaler
foreningen

Finansdepartementet
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref 03/598 SL BB/GS

Vår ref TFR 284

Dato 20 mai 2003

NOU 2003:9 SKATTEUTVALGET

Vi viser til høringsbrev av 12 februar 2003 med høringsfrist 15 mai 2003. Etter avtale er det gitt fristutsettelse til 21 mai 2003.

Innledning

Generelle bemerkninger

Utvalget har jobbet under sterkt tidspress, noe som gjenspeiler seg i rapporten. Rapporten fremtrer som en skisse av en rekke ideer til reform. Det er i liten grad gått inn på vurdering av konsekvenser m.v. Det gjør det vanskelig å kommentere en del av forslagene i detalj.

Kort om forslagene

Skattebetalerforeningen støtter utvalgets synspunkter når det gjelder reduksjon av forskjellen mellom beskatning av alminnelig inntekt og personinntekt ved å senke satsen på toppskatt. Denne forskjellen er antakelig det største problemet ved det norske beskatningssystemet og må gjøres noe med.

Når det gjelder forslaget om å fjerne en rekke fradrag, har Skattebetalerforeningen forståelse for utvalgets synspunkter om å forenkle skattesystemet. Det er imidlertid liten tvil om at skatteregelen kan være hensiktsmessige virkemidler, blant annet for å tilgodese visse næringer. Skattebetalerforeningen er sterkt uenig i forslaget om å fjerne reise- og pendlerfradragene. Disse fradragene gjelder utgifter som er nært knyttet til, og er nødvendig for, inntektserverv enten det gjelder næringsvirksomhet eller lønnsarbeid. Når det gjelder forslag om å fjerne en rekke andre fradrag, er det nødvendig å innføre et betydelig høyere bunnfradrag enn det foreslåtte for å kompensere for skatteskjerpelsen for lavtlønte. For noen av forslagene om å fjerne fradrag har utvalget henvist til at det gjelder utgifter som kan dekkes over trygdebudsjettet. Så lenge det ikke er nærmere angitt hva som er kompensasjonen, finner Skattebetalerforeningen det vanskelig å

fradrag har utvalget henvist til at det gjelder utgifter som kan dekkes over trygdebudsjettet. Så lenge det ikke er nærmere angitt hva som er kompensasjonen, finner Skattebetalerforeningen det vanskelig å akseptere å fjerne slik fradrag

Skattebetalerforeningen tiltrer forslaget om å redusere formuesskatten, som er en uheldig dobbeltbeskatning. Inntil formuesskatten fjernes helt, er det større fribeløp som må prioriteres. Skattebetalerforeningen er sterkt uenig i en skjerpelse av boligbeskatningen

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at forutsigbarhet er et svært viktig hensyn i utforming av skattesystemet. Skattebetalerforeningen mener at et grunnleggende krav til effektivitet og verdiskapning i samfunnet vil være avhengig av forutberegnlige skatte- og avgiftsregler. Det gjelder særlig innen næringsbeskatning. Skattebetalerforeningen støtter derfor utvalgets forslag om at Regjeringen årlig legger frem for Stortinget retningslinjer for skattepolitikken de nærmeste 4 årene

Kap. 7 Fastsettelse av inntektsskattegrunnlaget

7.2.1 Næringsbeskatningen

Skattebetalerforeningen har følgende kommentarer til forslagene som berører endringer i næringsbeskatningen

7.3.4.2 Driftsmidler

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at prinsippet fortsatt må være at avskrivningssatsene i størst mulig grad skal gjenspeile det faktiske økonomiske verdifall. Etter vår oppfatning er det svært uheldig med stadige endringer i avskrivningssatsene, og tidligere års vilkårlige endringer i avskrivningssatsene for å skaffe inndekning til andre skatte- og avgiftsendringer må ikke forekomme. Vi støtter derfor utvalgets forslag om ikke å endre avskrivningssatsene, i hvert fall ikke i skjerpende retning. På sikt bør avskrivningssatsene økes til nivået for EU-landene

7.3.4.3 Fordringer

Utvalget viser til at skillet mellom fordringer i og utenfor næring er skjønnsmessig og vanskelig å praktisere, og at det kan medføre forskjellsbehandling av skattytere. Etter utvalgets oppfatning favoriserer dagens regler egenkapitalfinansiering av virksomhet, noe som strider mot nøytralitetsprinsippet. Videre er det i dag en utvikling i retning av mange ulike finansieringsformer som befinner seg i grenselandet mellom lånekapital og egenkapital

Skattebetalerforeningen støtter utvalgets forslag om at det kan gis fradrag for eventuelle tap på fordringer som er ytet til en som driver næringsvirksomhet, og at en eventuell verdistigning på fordringer i så fall blir skattepliktig som ordinær kapitalgevinst

Dagens regler med ulik behandling av egenkapital og lånekapital bidrar til

skattemotiverte konverteringer til egenkapital, noe som blant annet fører til vanskelige verdsettelsesproblemer. Med en utvidelse av fradragsretten, vil det bli enklere å vurdere om skattyter kan få tapsfradrag.

Det er dessuten et poeng i seg selv at forskjellen i den skattemessige behandling av tap på f.eks. aksjer og tap ved lån m.v. er vanskelig å forstå og godta for menigmann. Skattesystemet bør i størst mulig grad være i overensstemmelse med folks rettsfølelse. Dagens system representerer en fallgrube for de som ikke er kjent med problemstillingen.

Vi er videre enig med utvalget i at tap på lån til andre selskaper i samme konsern må gi fradragsrett, og at det også gjelder tap oppstått i tilknytning til fordringer på selskaper som bare er passive eiere av andre selskaper, uten selv å drive virksomhet.

7.3.4.4 Finansielle instrumenter

Skattebetalerforeningen har ingen særskilte synspunkter på dette området.

7.3.4.5 Underskudd

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at retten til underskuddsfremføring ikke skal bortfalle når den skattepliktige nedlegger eller på annen måte opphører med virksomheten. Etter gjeldende regler øker den økonomiske risikoen ved nyetablering, ettersom faren for nedleggelse kan føre til at underskuddet bortfaller. Dette kan føre til samfunnsøkonomisk tap ved at ulønnsom virksomhet opprettholdes, fordi skattyter frykter at underskuddet skal bortfalle.

Skattebetalerforeningen gir sin tilslutning til at dagens begrensning i framføringsadgangen til 10 år oppheves.

7.3.4.6 Rederibeskatningen

Skattebetalerforeningen finner det ikke hensiktsmessig å gi kommentarer til dette punkt.

7.3.4.7 Primærnæringene

Skattebetalerforeningen er enig at det ut fra et skatte- og avgiftsmessig perspektiv er uheldig å ha særordninger for bestemte sektorer. Særordningene for primærnæringene bygger imidlertid på et inntektspolitisk samarbeid hvor skatte- og avgiftsnivået er en integrert del, og **Skattebetalerforeningen** har ikke noen særlige synspunkter på dette området.

7.3.4.8 Skattefradrag FoU

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at koblingen til ligningen reelt sett bare er en teknisk oppgjørsmåte for en rettighetsbasert tilskuddsordning. Det kan også virke ulogisk og systemfremmed at det gis skattefradrag for kostnader som det allerede er gitt inntektsfradrag for i næringsbeskatningen. Videre kan kontrollbehovet,

nøytralitetshensyn og forenklingshensyn tale for en regelstyrt tilskuddsordning gjennom Norges Forskningsråd. Ved en regelstyrt tilskuddsordning vil fortsatt alle bedrifter som oppfyller vilkårene ha krav på tilskudd. Bedriften har dessuten like mye arbeid med å beskrive forskningsprosjekter og kostnadsregistrering med sikte på skattefradrag, som de vil ha fått med å sende søknader i forhold til en tilsvarende tilskuddsordning. De administrative kostnadene ved en skatteordning er antakelig høyere ved at to ulike instanser, ligningsmyndighetene og Forskningsrådet, må behandle prosjektsøknaden og kostnadsoppgaven.

Selv om ovennevnte forhold taler for at FoU ordningen utformes som en regelstyrt tilskuddsordning, mener **Skattebetalerforeningen** at det vil være uklokt å trekke inn igjen noe som er innført fra inntektsåret 2002 med ytterligere utvidelser fra 2003, særlig hensett til at ordningen ble grundig behandlet av Stortinget på bakgrunn av Hervik-utvalgets utredning og forslag. FoU er viktig for utviklingen i industrien, og det er derfor helt nødvendig med stabile og forutsigbare regler dersom vi skal kunne ha en konkurransedyktig industri.

Den eksisterende ordningen bør imidlertid forbedres slik at den i større grad er tilpasset mindre bedrifter. Etter dagens ordning er det kun anledning til å ta i betraktning arbeidstimer det er utbetalt lønn for. Det innebærer at mindre grunderselskaper, som i en oppstartingsfase lar være å betale ut lønn pga selskapets økonomi, ikke ville kunne få skattefradrag for den del av kostnaden som gjelder arbeid. I en rekke tilfeller er det nettopp utført arbeid som er den vesentligste innsatsfaktoren. Virksomheter organisert som enkeltmannsforetak og deltakerlignede selskaper vil ikke i noen tilfelle utbetale lønn til eiere, slik at eieres arbeidsinnsats ved slike organisasjonsformer ikke kommer i betraktning. Dagens ordning representerer også et problem for bedrifter med likviditetsproblemer. Støtten gis først ved slutten av året, ved skatteoppgjøret. Innen den tid kan man risikere at bedriften er havnet hos skifteretten. Det bør åpnes for en adgang til å foreta ligningsoppgjør tidlige.

7.4 Skattegrunlaget for personlige kapitalinntekter

Utvalget viser til at Pensjonskommissjonen er i ferd med å foreta en gjennomgang av det samlede pensjonssystemet. Etter utvalgets syn er det mest hensiktsmessig at de skattemessige spørsmålene vurderes i denne sammenhengen. Videre må slike individuelle skattefaviserte pensjonsordninger vurderes i sammenheng med de kollektive skattefaviserte tjenstepensjonsordningene og de offentlige pensjonsordningene. **Skattebetalerforeningen** gir sin tilslutning til dette.

7.5 Særskilte inntektsfradrag

Generelt

Utvalget foreslår å fjerne en rekke selvstendige fradrag, og legge dem inn i minstefradraget. **Skattebetalerforeningen** vil peke på at det vil ha som konsekvens at arbeidstakere som får sine utgifter dekket av arbeidsgiver blir prioritert. For øvrige arbeidstakere forsvinner fradraget. Næringsdrivende får ikke minstefradrag og kan derfor få en betydelig skatteskjerpelse ved en slik endring.

7.5.2.1 Fradrag for fagforeningskontingent

Utvalget foreslår å oppheve fradraget for fagforeningskontingent, og la dette inngå som en del av minstefradraget

Skattebetalerforeningen påpeker at fagforeningskontingenten er en utgift som i en viss utstrekning knytter seg til å opprettholde skattyters inntekt. Selv om fradragsbeløpet for den enkelte er lite, er det av betydning ved tegning av medlemskap. Fagforeningene utfører en viktig samfunnsoppgave ved lønnsdannelse i Norge. Skattebetalerforeningen er derfor ikke enig i at fradraget for fagforeningskontingent oppheves som et særskilt fradrag, og inngår som en del av minstefradraget. For øvrig bemerkes at satsen for den fradragsberettigede delen av kontingenten ikke bør variere fra år til år.

7.5.2.2 Fradrag for reiseutgifter mellom hjem og arbeidssted

Utvalget foreslår på kort sikt å redusere reisefradraget ved å øke bunnfradraget, og deretter, på lengre sikt, å fjerne fradraget ved å legge det inn i minstefradraget.

- Fjerne reisefradraget

Skattebetalerforeningen er av den oppfatning at reiseutgifter mellom hjem og arbeidssted er en nødvendig utgift til inntektserverv, og at det er særlig viktig at skattytere med lange og belastende arbeidsreiser får et særskilt fradrag i alminnelig inntekt.

Etter vår oppfatning ivaretar dagens standardiserte fradragsregler at skattytere med de største reisekostnadene får (delvis) fradrag for sine kostnader. Vår erfaring er at reglene er enkle og praktikable, slik at det ikke er grunnlag for å hevde at hensynet til enklere skattesystem taler for fjerning av fradraget på sikt.

Dersom fradraget skulle inngå i minstefradraget, vil det føre til økt skattebelastning for skattytere som har lange og belastende arbeidsreiser. Det vil si at de med store reiseutgifter kommer dårligere ut enn de som har kort reiseavstand til jobben.

Ved å fjerne reisefradraget vil det bli et øket press mot å etablere seg i bynære områder.

- Bunnfradraget

For øvrig mener Skattebetalerforeningen at det er uheldig at bunnfradraget de senere årene er øket, uten at fradragssatsen på kr 1 40 pr km er forhøyet. Vi går derfor sterkt i mot at bunnfradraget økes til 20 000 kroner, som tilsvarer en daglig arbeidsreise på om lag 31 km hver vei for en som arbeider 230 dager i året.

7.5.2.3 Fradrag for pendlerutgifter

- Generelt

Utvalget foreslår at pendlerfradraget først strammes inn og så fjernes på sikt ved å legge det inn i minstefradraget.

Skattebetalerforeningen kan ikke støtte dette forslaget. Den som reiser fra sitt hjem og tar arbeid annet sted har utvilsomt betydelig høyere utgifter enn den som arbeider på hjemstedet. Årsaken til pendlingen er normalt at det ikke er arbeid å oppdrive på hjemstedet. Utgiftene er derfor i høyeste grad nødvendige og bør redusere skatten.

En rekke pendlere i Norge jobber innen bygningsbransjen, offentlig sektor og i industrien. Dette er lønnstakergrupper med liten fleksibilitet i avlønning, og som i liten grad har anledning til å forhandle frem arbeidsgivers dekning av merutgifter.

- Reisekostnader

Når det gjelder reisekostnader viser **Skattebetalerforeningen** til at pendlingen er en nødvendig for pendlernes inntektsgivende arbeide. For mange pendlere, blant annet anleggsarbeidere mv., endres arbeidsstedet hyppig, slik at det vil være svært upraktisk å flytte nærmere arbeidsstedet som alternativ til å pendle. Etter vår oppfatning må det som nevnt under fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted være slik at skattytere med lange, kostbare og belastende arbeidsreiser, herunder pendlerreiser, får delvis fradrag for merutgiftene etter dagens standardiserte fradragsregler. Skattebetalerforeningen går sterkt i mot at fradraget skal inngå i minstefradraget, noe som ville medføre en betydelig skatteskjerpelse for mange pendlere.

- Merutgifter ved å bo utenfor hjemmet – losji

Skattebetalerforeningen anser losjiutgiftene som en nødvendig merutgift for pendlere, og at det derfor må innrømmes et særskilt fradrag for slike utgifter. Selv om utvalget foreslår at minstefradraget øker, vil en inkorporering av fradraget for merutgifter til losji i minstefradraget medføre en betydelig skatteskjerpelse for pendlerne. Forenklingshensyn taler heller ikke for en innstramning eller fjerning av fradraget, ettersom fradraget kun gis for dokumenterte merkostnader til losji. Skattebetalerforeningen går derfor sterkt i mot at fradraget for merkostnader til losji skal inngå i minstefradraget.

- Merutgifter ved å bo utenfor hjemmet – kost

Når det gjelder merutgifter til kost ved arbeidsopphold utenfor hjemmet, foreligger det fradragsrett når skattyter dekker kostnadene selv. Dette gjelder også enslige pendlere.

Skattebetalerforeningen bemerker at for en skattyter med familie vil dobbelhusholdning på grunn av pendlingen normalt føre til merutgifter til kost, noe som taler for at dagens regler opprettholdes. Selv om det for enslige er vanskeligere å finne noen god begrunnelse for fradraget for merutgifter til kost, bør fradraget opprettholdes både for ektefeller og enslige.

7.5.2.4 Særskilt fradrag for sjøfolk

Skattebetalerforeningen er enig at det ut fra et skatte- og avgiftsmessig perspektiv er uheldig å ha særordninger for bestemte lønnstakergrupper. Særordningene for sjøfolk bygger imidlertid på grunnleggende politiske prioriteringer, og vil være en naturlig del av disse prioriteringene. **Skattebetalerforeningen** har derfor ikke noen særlige synspunkter på dette området.

7.5.2.5 Særfradrag for fiskere

Skattebetalerforeningen er enig at det ut fra et skatte- og avgiftsmessig perspektiv er uheldig å ha særordninger for bestemte lønnstakergrupper. Særordningene for fiskere bygger imidlertid på grunnleggende politiske prioriteringer (styrke primærnæringene og sysselsettingen i distriktene), og vil være en naturlig del av disse prioriteringene. **Skattebetalerforeningen** har derfor ikke noen særlige synspunkter på dette området.

7.5.2.6 Særskilt fradrag i alminnelig inntekt i Finnmark og Nord-Troms

Utvalget foreslår ingen endring på dette punkt. **Skattebetalerforeningen** legger til grunn at fradraget strider mot prinsippet om likebehandling og enkelhet i skattesystemet. Når man først skal tilstrebe likebehandling av næringer og lønnstakergrupper, bør man også inkludere geografisk bosetting.

Skattebetalerforeningen legger imidlertid til grunn at det særskilte fradraget er gitt for å fremme bosettingen i distriktene. Dette er en så vidt viktig politisk prioritering i Norge at det antakelig ikke vil være politisk aktuelt å fjerne fradraget. Skattebetalerforeningen vil imidlertid peke på at de samme distriktpolitiske hensynene også slår til når det gjelder sjømanns- og særlig fiskerfradraget.

7.5.2.7 Boligsparing for ungdom (BSU)

Etter **utvalgets** vurdering er det liten grunn til å subsidiere sparing blant unge mennesker generelt, og heller ikke til å knytte dette til boligsparing spesielt. **Utvalget** foreslår på den bakgrunn at BSU-ordningen oppheves.

Skattebetalerforeningen har forståelse for at en forenkling av skattesystemet tilsier at BSU-ordningen faller bort. Vi vil likevel gå inn for å opprettholde ordningen, som er en oppfordring til unge mennesker til å spare til fremtidig bolig.

7.5.2.8 Gaver til visse frivillige organisasjoner

Fra og med inntektsåret 2003 er gaver til visse frivillige organisasjoner skilt ut som et eget fradrag, med en øvre grense på 6 000 kroner.

Skattebetalerforeningen deler utvalgets oppfatning om at det ikke er skattesystemets oppgave å subsidiere skattytere som på frivillig basis ønsker å støtte frivillige organisasjoner. Slike gaver er en privat kostnad. I den grad det offentlige skal støtte frivillige organisasjoner, bør dette skje i form av direkte overføringer. Det er vanskelig å se noen sterk begrunnelse for å opprettholde ordningen. Den utvidelse av ordningen som er skjedd fra 2003 er såpass fersk at det ikke har skjedd noen tilpasning. Ordningen kompliserer dessuten skattesystemet, og vi gir derfor vår tilslutning til at fradragsrett for gaver til frivillige organisasjoner oppheves.

7.5.3 Sosialt begrunnede fradrag og særordninger

7.5.3.2 Skatteklasser 2

Etter **Skattebetalerforeningens** oppfatning vil opphevelse av skatteklasser 2 stride mot

en anerkjent ordning og ramme alle eninntektsfamiliene. Skattlegging etter evne er et bærende prinsipp i skattesystemet, og derfor har formålet med skatteklasser 2 i inntektsbeskatningen vært å beskatte skattytere med forsørgeransvar lempeligere enn skattytere uten forsørgeransvar.

Kriteriet for å ligges i klasse 2 er at man enten er gift (eller registrert partner) eller enslig forsørger. For ektepar vil det lønne seg å bli lignet i klasse 2 dersom den ene ektefellen har lav eller ingen inntekt. For enslige forsørgere som ikke kommer inn under skattebegrensningsreglen, vil det normalt lønne seg å bli lignet i klasse 2.

Utvalgets begrunnelse for å oppheve skatteklasser 2 i inntektsbeskatningen er blant annet at et mest mulig individbasert skattesystem gir størst skattemessig likebehandling av ulike husholdningstyper, uavhengig av samlivsmønster. En opphevelse av klasse 2 vil blant annet fjerne forskjellsbehandlingen mellom ektepar som ligges i klasse 2 og samboerpar som er i samme situasjon, men som ligges i klasse 1. Etter vår oppfatning bør dette forholdet i stedet løses ved å vedta samboerutvalgets (NOU 1999/25) forslag om at visse samboere likestilles med ektefeller i forhold til denne bestemmelsen.

Støtten som gis til barnefamiliene gjennom klasse 2, kan etter utvalgets vurdering gis på en mer målrettet og enklere måte, f.eks. ved å øke barnetrygden. Skattebetalerforeningens erfaring er imidlertid at en slik økning av barnetrygden ikke fullt ut vil kompensere for bortfall av skattefordelene. I den forbindelse vises det til erfaringene med opphevelse av "forsørgerfradraget", hvor begrunnelsen var at barnetrygden skulle kompensere for bortfallet.

7.5.3.4 Særfradrag for forsørgelse

Etter skatteloven § 6-80 gis det særfradrag for forsørgelse av barn det ikke kan kreves barnetrygd for, foreldre eller personer i skattyters husstand. Det gis fradrag for forsørgelse av inntil fire personer, med et maksimalt fradrag på 5 000 kroner pr. person. Ordningen gir støtte til forsørgelse som ikke kompenseres via andre direkte støtteordninger.

Etter **utvalgets** syn bør en unngå slike sosialt begrunnede støtteordninger i skattesystemet, og ordningen med særfradrag for forsørgelse foreslås opphevet.

Skattebetalerforeningen er prinsipielt enig med utvalget i at slike sosialt begrunnede støtteordninger holdes utenfor skattesystemet. Fradraget refererer seg til forsørgelse av personer som skattyter normalt ikke har noen juridisk plikt til å forsørge.

Når det gjelder særfradrag for forsørgelse, reiser slike type saker ofte vanskelige bevissspørsmål som er svært ressurskrevende for ligningsmyndighetene. Etter vår oppfatning taler derfor også forenklingssynet for å oppheve ordningen.

Skattebetalerforeningen gir sin tilslutning til at ordningen med særfradrag for forsørgelse oppheves.

7.5.3.4 Særfradrag for usedvanlig store kostnader ved sykdom

Utvalget foreslår å oppheve retten til fradrag for usedvanlig store sykdomsutgifter

Bortfallet av særfradrag for store sykdomsutgifter skal i følge utvalget delvis kompenseres med økt mulighet for trygdeytelser. Når det gjelder hva som delvis skal komme i stedet for og redusere effekten av de fradragene som foreslås fjernet, etterlates det imidlertid en rekke løse tråder.

Skattebetalerforeningen går sterkt i mot at fradragsretten for usedvanlige store sykdomsutgifter oppheves, uten at det klart fremgår hvordan dette skal kompenseres. Bortfall av fradraget vil føre til betydelig skatteskjerpelse for en utsatt skattytergruppe.

Selv om sykdomsutgifter i prinsippet må regnes for en privatutgift, vil store utgifter til medisinsk behandling redusere skattyters evne til å betale skatt. Og denne evne reduseres mer jo høyere utgifter til medisinsk behandling er. Dessuten vil særfradraget for store sykdomsutgifter også gi mange en nødvendig finansiell bistand til alternativ behandling hvor det offentlige tilbud svikter.

For øvrig finner vi det lite konsistent at det er innført regler om vesentlig skattelempling for medisinsk behandling av yrkesaktive i ansettelsesforhold, mens man foreslår en vesentlig skatteskjerpelse for andre som ikke har tilgang på en slik dekning, enten fordi de er pensjonister, selvstendig næringsdrivende, uten arbeid eller fordi de ikke har en slik ordning i sitt ansettelsesforhold.

7.5.3.5 Foreldrefradrag

Skattebetalerforeningen går i mot at foreldrefradraget oppheves. I dagens samfunn er normalt begge foreldrene i inntektsgivende arbeid, og utgiftene til pass og stell av barn er derfor en helt nødvendig utgift for opptjening av inntekten. Slik reglene om foreldrefradraget er utformet i dag, kan vi ikke se at forenklingshensyn skulle tilsa at foreldrefradraget oppheves. Foreldrefradraget innrømmes på grunnlag av dokumenterte utgifter til pass og stell av barn, som i stor grad innberettes maskinelt. Dersom det innføres maksimalpris på barnehager vil fradraget bli ytterligere standardisert.

For øvrig er det lite konsistent at det (antakeligvis) innføres regler om skattefritak for arbeidsgivers betaling av barnehageplass for yrkesaktive i ansettelsesforhold, mens man foreslår en vesentlig skatteskjerpelse for andre som ikke har tilgang på en slik dekning, enten fordi de er uføretrygdete, selvstendig næringsdrivende, uten arbeid eller fordi de ikke har en slik ordning i sitt ansettelsesforhold.

7.6 Skattlegging av naturalytelser

Skattebetalerforeningen er av den oppfatning at dersom man skal se på beskatning av naturalytelser må det gjøres på bredt plan. Det vil si at det må foretas en samlet vurdering av alle typer naturalytelser, både med hensyn til skatteplikt og verdsettelse. Vi støtter derfor utvalgets anbefaling om at Finansdepartementet snarlig foretar en

samlet gjennomgang av regelverket for beskatning av naturalytelser. Det bør etter vår oppfatning i mellomtiden ikke innføres nye, eller utvide eksisterende, skattefavouriserte ordninger for naturalytelser. Vi er imidlertid ikke enig med utvalget i at særlig lempelige regler for beskatning av naturalytelser oppheves umiddelbart, uavhengig av en samlet gjennomgang. Skattebetalerforeningen vil etter en slik samlet gjennomgang fra Finansdepartementet, komme med sin kommentarer og bemerkninger.

Kap 8 Satser og fradrag i inntektsbeskatningen

8.3 Skattesatsen på alminnelig inntekt

Skattebetalerforeningen er av den oppfatning at skattesystemet må utformes slik at det i en viss grad er progressivt, men at progresjonen i størst mulig grad ivaretas gjennom bunnfradrag og i ingen eller liten grad gjennom progressive satser. Skattebetalerforeningen stiller seg på dette grunnlag positiv til utvalgets forslag om å beholde skattesatsen på alminnelig inntekt uendret.

Etter vårt syn bør Norge ha en skattesats som ligger på nivå med øvrige OECD-land. Selv om en økning i proSENTsatsen ville kunne gi positive fordelingsvirkninger i kombinasjon med lavere trygdeavgift og høyere bunnfradrag, vil en økning kunne ha andre uheldige konsekvenser som etter vårt syn bør veie tyngre. Så vel hensynet til investeringsnøytralitet som hensynet til arbeidstilbudet taler etter vår oppfatning klart mot å øke skattesatsen på alminnelig inntekt.

8.4 Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift

Skattebetalerforeningen er enig i forslaget om opphevelse av den ekstra arbeidsgiveravgiften på 12,5 pst på inntekter over 16 G. Det er liten grunn til å tro at en slik bestemmelse bidrar til å redusere lønnsforskjellene i samfunnet.

8.5 Toppskatt

Utvalget forslår en reduksjon av toppskatten til 7 % i trinn 1 og 12 % i trinn 2. **Skattebetalerforeningen** mener at progresjonen i skattesystemet primært må utformes ved hjelp av bunnfradrag, og i mindre grad ved bruk av ulike satstrinn og høye satser på de øvre trinn, jf ovenfor. Vi mener at en høy grad av progresjon i systemet vil føre til økonomisk ineffektive regler som ikke vil virke optimalt for vekst og verdiskapning i Norge. Skattebetalerforeningen er derfor av den oppfatning at skattesystemet bør få en relativt flat struktur hvor hensynet til verdiskapning, nøytralitet, økonomisk effektivitet og internasjonalt konkurransedyktige regler tillegges avgjørende vekt. Dessuten er det ingen tvil om at den store forskjellen mellom beskatning av arbeidsinntekt (fra 35,8 til 55,3 prosent på lønn – i tillegg kommer også arbeidsgiveravgift) og kapitalinntekt (28 prosent) er hovedårsaken til dagens omfattende skattetilpasning. Etter Skattebetalerforeningens oppfatning er det riktig med en senkning av toppskatten. Ingen bør ha en marginalsatt (skatt på sist tjente krone/overtidsskatt), inklusive arbeidsgiveravgift, på mer enn 50 prosent.

Skattebetalerforeningen er derfor av den oppfatning av utvalgets forslag til endringer i toppskatten er et skritt i riktig retning. I tillegg bør den ekstra toppskatten (trinn 2) fjernes.

8.6 Fradragsstrukturen for lønn, trygd og pensjonsinntekter

8.6.2 Fradragsstrukturen for lave lønnsinntekter

- Det særskilte minstefradraget i arbeidsinntekter

Utvalget hevder at fradragsstrukturen for lønnsinntekter fører til at marginalskattestrukturen for lønn er uoversiktlig, og foreslår i den forbindelse å oppheve det særskilte minstefradraget i lønnsinntekter. Etter

Skattebetalerforeningens syn er det ikke noe moment i seg selv for å oppheve ordningen at fradragstrukturen er uryddig. Lønnsfradraget ble begrunnet med at det skulle bli mer lønnsomt å jobbe. Etter vår oppfatning har lønnsfradraget en slik effekt. Lønnsfradraget kom i inntektsåret 2000 hele 625 000 skattytere til gode, og en opphevelse av dette fradraget vil kunne innebære en skatteskjerpelse for disse skattyterne. Vi vil videre vise til at tabell 8.2 på side 182 viser at utvalgets forslag har en svært usosial profil i det personer med lønnsinntekt under 94 000 kroner får en skatteskjerpelse. Dette tilsier etter vår oppfatning at lønnsfradraget bør beholdes. Det forhold at fradraget er aktuelt for særlig unge personer med lite lønnsinntekt, samt for enkelte selvstendige næringsdrivende er ikke noe argument i seg selv for fjerne fradraget. Skattebetalerforeningen er således uenig med utvalget i at lønnsfradraget ikke er arbeidsmotiverende. Riktignok er det et kompliserende element i systemet, men utvalgets nye forslag til en tosatsstruktur i minstefradraget innebærer også et kompliserende element.

- Tosatsstruktur i minstefradraget

Skattebetalerforeningen går imot det nye forslaget for beregning av minstefradrag, som innebærer et kompliserende element.

- Opphevelse av nedre grense for trygdeavgiften

Utvalget foreslår å oppheve nedre grense for trygdeavgiften, noe som vil innebære en skatteskjerpelse for personer med lav inntekt. Forslaget er et ledd i å gjøre fradragsstrukturen mindre komplisert og mer ensartet. **Skattebetalerforeningen** viser til at personer med en lønnsinntekt under 1 G ikke opparbeider noen pensjonsrettigheter i folketrygden, jf folketrygd § 3-13, første ledd. Personer med inntekt under ½ G har ikke rett til sykepenger, jf folketrygd § 8-3, annet ledd. Det er derfor urimelig at disse personene skal betale trygdeavgift, og vi foreslår at nedre grense i trygdeavgiften beholdes uendret, evt. økes.

Vi vil for øvrig understreke at bunnfradrag er en nødvendig forutsetning for frikort for ungdommer, en ordning vi anser det hensiktsmessig å beholde.

8.6.3 Fradragsstrukturen for pensjons- og trygderettigheter

- Skattebegrensningsregelen

Trygdede med lav alminnelig inntekt (knyttet opp til et beregningsgrunnlag som fastsettes årlig) har krav på nedsettelse av skatt. I dag skal 2 % av formue over 200 000 kroner legges til inntekten (beregningsgrunnlaget). Utvalget foreslår å oppheve regelen om formuestillegg, noe som vil komme pensjonister med lav inntekt, men høy formue, til gode.

Utvalget foreslår dessuten å redusere den skattefrie nettoinntekten til 76 400 i klasse 1 og 124 700 i klasse 2 (noe som forklares med den foreslåtte økning av minstefradraget). Til gjengjeld foreslås det at avtrappingssatsen reduseres fra 55 til 50 %.

Skattebetalerforeningen støtter forslaget til endringer i skattebegrensningsregelen for pensjonister.

- Særfradrag for alder og uførhet

Skattebetalerforeningen går imot opphevelsen av særfradrag for alder og uførhet. Særfradraget er en av begrunnelsene for det forholdsvis lave nivå på pensjonsutbetalinger fra folketrygden. Et bortfall av fradraget må i tilfelle kompenseres med en tilsvarende økning av pensjonsnivået.

Kap. 9 Alternativer for å integrere person- og selskapsbeskatningen

9.1 Innledning

Skattebetalerforeningen vil nøye seg med å kommentere de to modellene som utvalget har konsentrert seg om.

9.2 Delingsmodellen

Skattebetalerforeningen går inn for en tilpasning av delingsmodellen, for alle selskapsformer, jf vår kommentarer knyttet til kap. 11 nedenfor, fremfor å innføre beskatning av utbytte. Selv om delingsmodellen har betydelige svakheter, er det allikevel den modellen som synes best egnet av de forslagene utvalget fremmer. Ved å beholde delingsmodellen ivaretas to viktige hensyn i skattesystemet: Nøytralitet mellom selskapsformer, og kontinuitet.

9.3 Utbytteskatt uten skjerming

Etter Skattebetalerforeningens oppfatning fremtrer dette som en uakseptabel dobbeltbeskatning, som bryter all nøytralitet når det gjelder beskatning av aksjeutbytte. Modellen ble prøvd ut i praksis i perioden 5. september 2000 - 31. desember 2001.

9.5 Økt skatt på avkastning utover alternativavkastningen

Skattebetalerforeningen er i utgangspunktet positiv til utvalgets intensjon om å lansere en gjennomført modell for beskatning av inntekter av aksjeinvesteringer. Som det fremgår av våre kommentarer til aksjonærmodellen under kap 10, anser vi imidlertid at den foreslåtte modellen ikke er brukbar.

Kap. 10 Utbytte- og gevinstbeskatning med skjerming

10.1 Innledning

Skattebetalerforeningen går imot innføring av utbytteskatt med skjermingsfradrag. Våre innvendinger mot modellen kan oppsummeres i **5 punkter**:

- 1. Skatteskjerpelse

Når opptjening av trygderettigheter er fjernet fører en slik modell til ren skatteskjerpelse, se nærmere under pkt. 10.2.1. Når RISK-systemet fjernes, vil dette gi en skatteskjerpelse på aksjegevinster.

- 2. Brudd på nøytralitet

Skattebetalerforeningen er prinsipielt imot en annen og hardere beskatning av utbytte og/eller aksjegevinster i forhold til andre kapitalinntekter, og ulik skattesats avhengig av selskapsform, se pkt 10.2.3 og 10.4.3.

- 3. For komplisert

Modellen er svært komplisert og vil øke behovet for fagkyndig bistand ved selvangivelsen. Skattebetalerforeningen har nå 11 års erfaring med publikums forhold til RISK-systemet. RISK-modellen fremstår som uforståelig for alle andre enn en snever krets av innvidde. Den aksjonærmodellen som nå foreslås, og som blant annet skal erstatte RISK-systemet, er langt mer komplisert. Etter Skattebetalerforeningens syn er det svært uheldig å innføre skatteregler for privatpersoner hvor skattyter ikke selv vil kunne forstå og kunne kontrollere resultatet.

- 4. Vanskelig praktisk gjennomførbar

Så vidt Skattebetalerforeningen kan se er modellen ikke praktisk gjennomførbar, eller i det minste svært vanskelig praktisk gjennomførbar, jf pkt 10.3.2 og punkt 10.6.

- 5. Provenyvirkning

Provenyvirkningen av å innføre modellen fremtrer som usikker, og taler ikke for å innføre en slik kompleks regel.

10.2 Hovedtrekk i og økonomiske egenskaper ved modellen

10.2.1 Kan erstatte delingsmodellen for aktive aksjonærer

Utvalget legger til grunn at aksjonærmodellen kan erstatte delingsmodellen. Etter någjeldende delingsmodell opparbeides det trygderettigheter for aktiv aksjonær. Høyere skatt kan da begrunnes med - en rimelig - premie i trygdesystemet - i hvert fall for inntekter opp til 12 G (som er høyeste grense for opptjening av pensjonspoeng). Delingsmodellen avløste de tidligere reglene for beregning av pensjonsgivende inntekt. Etter begge modeller er/var den næringsdrivende/aktiv aksjonær sikret trygderettigheter. Aksjonærmodellen innebærer en dobbeltbeskatning av den del av utbytte som overstiger en såkalt skjermingsrente. Det overskytende beskattes som alminnelig inntekt, dvs at det ikke opptjenes rettigheter i trygdesystemet. Den bakenforliggende begrunnelsen er likevel at det overskytende er ment å gi uttrykk for den del av inntekten som skyldes aktiv eiers arbeidsinnsats, mao en gjennomskjæringsregel. Det prinsipielt riktige ville da vært å definere inntekten som personinntekt, som ble underlagt en ren bruttobeskatning, dvs trygdeavgift og eventuell toppskatt. Utvalgets forslag resulterer i en ren skatteskjerpelse og er ikke en erstatning for delingsmodellen.

10.3 Nærmere om utforming av modellen

10.3.2 Aksjens skjermingsfradrag

Utvalget foreslår å knytte skjermingsfradraget, som skal gi uttrykk for normalavkastning, til skattyters kostpris. Skjermingsfradraget for skattyter vil dermed avhenge av anskaffelsesår på aksjen. Når skjermingsfradraget er knyttet opp til kostpris vil det gi nokså vilkårlige resultater, og ikke reflektere den økonomiske realitet. Det vil også oppfordre til skattetilpasning ved salg og gjenkjøp av aksjer.

Det vil videre i mange tilfeller bli svært arbeidskrevende å holde aksjer med forskjellig kostpris fra hverandre i de tilfeller eier mange aksjer i et selskap som er ervervet på forskjellige tidspunkter. Dette arbeid kan skattyter vanskelig klare uten bruk av PC, som imidlertid ikke er påbudt redskap for produksjon av selvangivelsesoppgaver.

- Ad 10.3.7 Opparbeidelse av trygderettigheter

Jf ovenfor under pkt 10.1 og pkt 10.2.1

10.4 Hvem modellen skal gjelde for

10.4.3 Deltakerlignede selskaper og enmannsforetak

- Deltakerlignede selskaper

Se nedenfor om enkeltmannsforetak.

- Enmannsforetak

Det som kjennetegner enkeltmannsforetak og deltakerlignede selskaper er en beskatning av resultatet i selskapet, ikke hva som er "tatt ut" av virksomheten. Hvordan det skal være mulig å innføre en skjermingsmodell for disse selskapsformene fremstår derfor som svært uklart, tydeligvis også for utvalget. Resultatet vil antakelig bli at delingsmodellen vil bli beholdt for disse selskapstypene. Dermed har man forlatt det nøytralitetsprinsipp som var et av grunnprinsippene bak skattereformen 1992. Etter Skattebetalerforeningens mening bør skattereglene være nøytrale, slik at ulike kapitalkilder og inntekter skattelegges mest mulig likt, uavhengig av hvilke organisasjonsformer som velges.

Utvalget tar for øvrig overhodet ikke stilling til spørsmålet om opparbeidelse av trygderettigheter i enkeltmannsforetak og ansvarlige selskaper. I deltakerlignede selskaper og enmannsforetak er det ingen mulighet til å ta ut lønn slik som i aksjeselskaper. Utvalgets "gjennomskjærings" tanke slår derfor ikke til for disse selskapsformene.

10.5 Omgåelses- og tilpasningsmuligheter

Skattebetalerforeningen har ingen konkrete synspunkter når det gjelder omgåelses- og tilpasningsmuligheter. Generelt kan det likevel sies at jo mer komplisert et system er, jo mer arbeidsskrevende blir det for ligningsmyndighetene å oppdage omgåelser, og jo mer er det de ressurssterke skattytere som vil ha anledning/råd til å tilpasse seg.

10.6 Administrative konsekvenser

Aksjonærmodellen forutsetter et sentralt aksjonærregister. Et aksjonærregister har vært planlagt lenge - faktisk fra innføring av RISK systemet i 1992. Skattemyndighetene har nå varslet at aksjonærregisteret vil være på plass fra 1. januar 2004. Det har med andre ord tatt 12 år fra innføring av RISK-systemet til det forutsatte registret var på plass. Og det er vel og merke et register som er utformet med utgangspunkt i dagens regler, som fremtrer som både enkle og oversiktlige i forhold til den modellen som foreslås nå. Hvordan et slikt register vil fungere i praksis er det naturlig nok ikke mulig å si noe om foreløpig. Etter Skattebetalerforeningens erfaring er for eksempel de oppgaver skattyterne i år kunne for aksjegevinster fra VPS og oppgaver over realisasjon av aksjefondsandeler, langt fra feilfrie. Dette lover ikke godt for kvaliteten på et aksjonærregister.

Foreningen frykter at enkeltpersoner vil nøle med selv å investere i enkeltaksjer, noe som antas å være uheldig for børs og næringsliv.

10.7 Overgangsregler

Det foreslås at inngangsverdien på hver aksje settes til opprinnelig inngangsverdi med tillegg av RISK beløp. Forslaget er i seg selv fornuftig nok, men vil bli svært arbeidsskrevende i praksis, jf ovenfor.

Konklusjon

Skattebetalerforeningen går sterkt imot innføring av en aksjonærmodell. Se for øvrig våre bemerkninger innledningsvis og under pkt. 8.5 toppskatt.

Kapittel 11 - Nærmere om gjeldende delingsmodell

11.5.1 Innledning

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at det er nødvendig med justeringer i delingsmodellen, særlig med tanke på endringer som reduserer mulighet for uønskede tilpasninger. En av grunnene til at det er påkrevet med endringer er manglende oppfølging av regelverket fra skattemyndighetenes side som har resultert i stor grad av vilkårlig forskjellsbehandling. Skattemyndighetene har for eksempel sjelden vurdert omklassifisering av utbytte til lønn for ikke-delingspliktige selskaper.

Vi vil imidlertid samtidig advare mot for mange og stadige justeringer. For delingsmodellen synes det som om mange av justeringene de siste tiår er mer politisk enn skatteteknisk begrunnet.

Skattebetalerforeningen er enig med utvalget i at regelsettet bør være likt uavhengig av hvilken type næring som drives. Dagens særregler for liberale yrker må fjernes.

Det er overraskende at utvalget, så vidt vi kan se, ikke behandler dagens uoversiktlige og uheldige regler for ligning av deltakere i indre selskaper, og foreslår forbedringer på dette punkt.

11.5.2 Endringer i reglene om fastsettelse av beregnet kapitalavkastning

11.5.2.1 Kapitalavkastningsgrunnlaget (KAG)

- Verdssettelse

Avskrivbare driftsmidler i kapitalavkastningsgrunnlaget verdsettes til skattemessig verdi. Ikke-avskrivbare driftsmidler fastsettes til den høyeste av historisk kostpris og ligningsverdi. Adgangen til å benytte alternativ verdssettelse ble fjernet med virkning fra 2000. Det er imidlertid beholdt en adgang til å benytte regnskapsmessig verdi for driftsmidler anskaffet i 1999 eller tidligere, samt for driftsmidler anskaffet i 1992 som senere er tatt i bruk i virksomheten. Slik **Skattebetalerforeningen** forstår utvalget foreslås det nå å fjerne disse unntaksreglene, uten at dette er nærmere utdypet eller presisert. Vi vil derfor avvente eventuelle nærmere konkrete forslag.

- Overdragelse av goodwill m.v.

Utvalget foreslår at egenutviklet goodwill inngår i personinntekten ved salg. Selv om **Skattebetalerforeningen** er enig i at dagens regelverk med inntektsføring over

gevinst/tapskonto kan fremstå som særdeles gunstig, så synes en slik innstramming litt for kraftig. Ved endringer i reglene bør man ikke gå lenger enn å innføre nøytralitet.

Etter Skattebetalerforeningens oppfatning bør den gevinst som oppstår ved slik goodwill behandles på samme måte som gevinst ved salg av driftsmidler, dvs komme til inntekt over negativ saldo. Dette vil innebære at en næringsdrivende som fortsetter næringen får regnet inntektsføring av negativ saldo med i grunnlaget for beregning av personinntekt. Dersom næringen har opphørt vil en slik inntektsføring kun regnes som alminnelig inntekt.

Ved salg av hele eller deler av en virksomhet overdras gjerne både goodwill og driftsmidler. Fordelingen av vederlaget mellom goodwill og driftsmidler vil ofte måtte inneholde et skjønnelement. Dette kan være en vanskelig grense. Vi anser det som fordelaktig at en slik grensedragnings ikke har betydelige skattemessige konsekvenser. En skattemessig favorisering av gevinst ved salg av driftsmidler kan innebære at praksis blir slik den var før 1984, dvs at goodwill som ikke kunne utgiftsføres, knapt nok fremkom.

- Nærmere om lønnsfradraget

Utvalget foreslår at lønnsfradraget bør reduseres til 10 prosent. Utvalget legger til grunn at lønnsfradraget er lite treffsikkert ut fra sitt formål og at satsen derfor bør reduseres.

Skattebetalerforeningen mener at dagens sats på 20 prosent bør videreføres. Vi kan ikke se at 10 prosent er mer treffsikkert enn 20 prosent. Ved bruk av sjabloner bør det alltid utvises forsiktighet. Delingsmodellen bygger på en kildemodell, hvor man hjelp av elimineringsmetoden skal komme frem til den del av resultatet som skyldes aktiv eiers arbeidsinnsats. I mange bedrifter vil ansattes arbeidsinnsats bidra til en vesentlig del av verdiskapningen i bedriften. En reduksjon av lønnsfradraget vil kunne føre til en kanalisering av denne verdiskapning over til eier.

- Nærmere om takreglene

Skattebetalerforeningen støtter forslaget om å innføre felles takregler som begrenser personinntekten for liberale og ikke-liberale yrker. Ved fastsettelsen av taket må det tas hensyn til at det i mange virksomheter også vil foreligge immaterielle verdier og at avkastningen av slike ikke bør skattlegges som personinntekt. Det bør også legges vekt på at det bare er inntekter opp til 12 G som gir rettigheter i trygdesystemet.

11.5.3 Endringer for å redusere tilpasninger til delingsmodellen

11.5.3.1 Eierkravet

Utvalget foreslår å redusere eierkravet fra dagens 2/3 deler til mer enn 50 prosent. **Skattebetalerforeningen** gir sin tilslutning til forslaget. Ved å senke terskelen for inntreden i delingsmodellen, samtidig som satsen på toppskatt reduseres, vil det redusere både muligheten for - og oppfordringen til - å tilpasse seg.

- Aksjeselskaper med stor spredning i eierstrukturen

Skatteutvalget foreslår å oppheve særregelen ved stor spredning i eierstrukturen. Av hensyn til selskaper med mange aksjonærer vil **Skattebetalerforeningen** gå inn for at

denne regelen videreføres. Regelen forutsetter at det tas ut markedsmessig lønn. Dette er i liten grad fulgt opp av skattemyndighetene

11.5.3.2 Identifikasjon

Utvalget foreslår at identifikasjonsbestemmelsen for ikke-liberale yrker gjøres lik liberale yrker. **Skattebetalerforeningen** gir sin tilslutning til forslaget

11.5.3.3 Aktivitetskravet

Utvalget foreslår at aktivitetskravet for ikke-liberale yrker gjøres lik det for liberale yrker ved at grensen på 300 timers arbeidsinnsats fjernes. Skattebetalerforeningen støtter forslaget. Det bør i størst mulig grad tilstrebes like regler for liberale og ikke-liberale yrker

Når det gjelder den nærmere utforming av aktivitetskravet, foreslår utvalget å opprettholde dagens regler ved at kortvarig og sporadisk aktivitet, samt utøvelse av eierfunksjoner, ikke skal anses som aktivitet i forhold til delingsmodellen. Skattebetalerforeningen er enig i dette, men vil samtidig peke på at aktivitetskravet er problematisk å håndtere i praksis - både for skattytere og ligningsmyndighetene. Utvalget foreslår å forskriftsfeste aktivitetskravet. Det er som kjent allerede gitt forskrift om innholdet i aktivitetskravet i SFFIN § 12-10-2, men Skattebetalerforeningen støtter forslaget om ytterligere forskriftsregulering. Etter Skattebetalerforeningens syn bør det presiseres i lov og/eller forskrift at aktivitetskravet er det samme for aksjeselskaper som for ansvarlige selskaper (inkludert enkeltmannsforetak)

Kap. 12 Beskatning av formue, bolig, annen fast eiendom og arv

12.3 Formuesskatt

12.3.4.1 Høyere og mer ensartet verdsettning av formuesobjektene

Utvalget avviser en modell med høyere verdsettelse av formuesobjektene, kombinert med lavere skattesats. Til tross for med problemene knyttet til verdsettelse, ser **Skattebetalerforeningen** denne modellen som det eneste realistiske alternativ dersom formuesskatten ikke fjernes helt. I tillegg til reduksjon av satser bør formuesskatten reduseres gjennom økte bunnfradrag. Bunnfradragene bør ligge på samme nivå som EU-landene

12.3.4.2 Lavere og mer ensartet verdsettning av formueskomponentene og uendret skattesats

Dersom formuesskatten ikke avvikles, er Skattebetalerforeningen av den oppfatning at formuesskatten må reduseres sterkt. **Utvalget** foreslår å innføre en verdsetningsrabatt på 70 pst for formueskomponenter som i dag verdsettes til markedsverdi og for aksjer på Oslo Børs, SMB-liste og grunnfondsbevis. Hva angår gjeldsfradraget, foreslås dette

avkortet tilsvarende. Dagens formelle satser i formuesskatten foreslås opprettholdt

Skattebetalerforeningen er ikke tilhenger av å bruke "kunstige" verdier for å få redusert formuesskatten. Vi er av den oppfatning at formuesskatten bør reduseres gjennom økte bunnfradrag og lavere skattesatser. Dette vil være en mer rettferdig måte å lempe formuesskatten på med tanke på skattytere som også har gjeld. For de fleste skattytere som har boliggjeld, vil utvalgets forslag innebære en kraftig skatteskjerpelse. Et eksempel kan illustrere konsekvensen. En person med bolig verdt 2,1 mill, med ligningsverdi på 500 000, og en gjeld på 700 000, vil gå fra å ha negativ nettoformue til positiv nettoformue på i underkant av (30 % av 2,1 mill minus 30 % av 700 000) 500 000 kroner. Forslaget favoriserer altså skattytere med høy formue, og liten eller ingen gjeld.

12.3.4.3

Skattebetalerforeningen betrakter formuesbeskatning som en dobbeltbeskatning. Foreningen er derfor enig med Skatteutvalget i at formuesskatten bør avvikes. Formuesskatt er en skatt som skattyter normalt må finansiere ved avkastningen av en formue, men denne skatteart reflekterer ikke hvilken avkastning formuen gir. Økonomisk sett er dette en sterkt forvridende skatt.

12.4 Skatt på bolig og annen fast eiendom

Skattebetalerforeningen er sterkt kritisk til utvalgets syn på beskatning av egen bolig. Investering i bolig anses på linje med annen kapitalinvestering, og utvalget mener at nytten av å bo i egen bolig i større grad bør skattlegges som annen avkastning. Utvalget anfører at de eksisterende regler for boligbeskatning er for gunstige og har ført til overinvestering i bolig. Utvalget anser videre fast eiendom, særlig egen bolig som godt egnet for øket beskatning, siden slik fast eiendom ikke er mobil i motsetning til annen kapital som lett kan flyttes mellom landene. Økt boligbeskatning foreslås gjennomført gjennom økning av det eksisterende inntektstillegget, subsidiært gjennom økt eiendomsskatt.

Utvalget hevder videre at det er en sammenheng mellom et inntektstillegg for egen bruk av bolig og det generelle rentefradraget, slik at uten en skattepliktig fordel faller grunnlaget for rentefradraget for boligrente bort.

Skattebetalerforeningen mener investering i egen bolig ikke kan sammenlignes med annen kapitalinvestering. En investering i egen bolig er en investering i trygghet og livskvalitet som det er lang tradisjon for i Norge. Vi kan heller ikke si oss enige i at det foregår en overinvestering i bolig av skattemessige årsaker, og er ikke kjent med at det finnes vitenskapelig belegg for denne påstand. Vi kan heller ikke se noe negativt i at en større andel av boligene i Norge eies av brukerne. I en rekke andre land der færre eier sin egen bolig innebærer jo dette at det er banker, forsikringsselskaper og investorer som eier større deler av boligmassen.

Skattebetalerforeningen kan heller ikke se at forholdet til mobilitet er et godt argument for hardere beskatning av vanlige skattytere med egen bolig. Den fulle skatteplikt som

bosatt i Norge er i stor grad knyttet til hvor denne personen har sin bolig. Den som har egen bolig i Norge vil ikke oppnå noen skattebesparelse ved å investere annen og mer mobil kapital i utlandet. Avkastningen komme likevel til beskatning i Norge (eventuelt med kredit for betalt skatt i utlandet). Egen bolig og den tilknytningen den representerer til Norge kan heller bidra til at man velger å bli boende i Norge.

Skattebetalerforeningen ønsker ingen økning, men en reduksjon av skatt på egen bolig. Selv om dagens inntektstillegg kan ha en holdbar teoretisk begrunnelse, så er dette den skatt som vanlige skattytere har minst forståelse for. Det er to grunner for dette. For det første er det brukt beskattede midler til anskaffelse av egen bolig og staten tar fra før av inn betydelige summer, enten gjennom dokumentavgift ved kjøp av brukt bolig eller på mva ved oppføring av ny bolig, en ytterligere "offentlig husleie" oppfattes som lite rimelig. For det andre fremstår grunnlaget for en slik "offentlig husleie", nemlig ligningsverdien, som svært tilfeldig.

Skattyterne har vært forespeilet et rimelig og rettferdig takstsystem de siste 30 årene uten at det er skjedd noe. Det at Stortinget sommeren 2001 vedtok at maksimal ligningsverdi ikke skulle overstige 30 % av virkelig verdi, begrenset riktignok antallet av de mest urimelige tilfellene.

Skattebetalerforeningen ønsker en ordning der vanlige boliger er helt fritatt for skattebelastning, og mener dette bør kunne gjennomføres uten at det skjer noen begrensning av rentefradraget. Rentefradraget har særlig stor betydning for yngre skattytere i etableringsfasen, og det anses som positivt at denne gruppen oppnår visse fordeler. En fjerning av rentefradraget for den som kjøpte egen bolig, samtidig som boliginvestoren nødvendigvis ville fått fullt rentefradrag, ville gitt investoren en betydelig konkurransefordel. Andelen av boliger som var eiet av brukeren ville nok da blitt redusert.

Regjeringen Bondevik har i Sem erklæringen lovet å fjerne boligskatten (inntektstillegget for fordel av egen bruk). Det antas å være derfor utvalget som et alternativ til økt fordelsbeskatning viser til økt eiendomsskatt som et alternativ. En generell eiendomsbeskatning vil ramme all fast eiendom, ikke bare egen bolig. Utleieeiendom vil riktignok få fradrag for slik eiendomsskatt ved beregning av skattepliktig overskudd.

Skattebetalerforeningen ser ikke den store prinsipielle forskjellen om beskatningen av egen bolig kalles for fordelsskatt eller eiendomsskatt. Vi tror heller ikke den vanlige skattyter vil ha noen større forståelse for offentlig husleie, selv om innkrevningen skjer på en annen måte enn i dag.

12.5 Arveavgift

Utvalget foreslår at arveavgiften videreføres som en del av vårt skattesystem. **Skattebetalerforeningen** er enig med utvalget, og vil for øvrig henvise til vår høringsuttalelse til Arveavgiftsutvalgets forslag, NOU 2000 8, hvor vi ga uttrykk for at arveavgiften bør videreføres, i stedet for en økning av den øvrige kapitalbeskatning eller formuesskatten for å sikre samme proveny. Forutsetningen må imidlertid være at høyere fribeløp og lavere satser kombineres med forslaget om å utvide grunnlaget, og videre at det innføres en avdragsordning i generasjonstilfellene.

Kap. 14 Indirekte beskatning

Utvalget foreslår å øke avgiftsgrunnlaget og å øke satsene, slik at statens inntekter fra merverdiavgiften øker med ca 2,5 milliarder kroner. Disse økte inntektene foreslås det å bruke til å redusere toll og inntektsskatt.

Skattebetalerforeningen er enig i at det er ønskelig med et merverdiavgiftssystem som er mest mulig enkelt og effektivt å praktisere. Samtidig ser vi at det er andre hensyn som tilsier både unntak, fritak og reduserte satser.

Teknisk sett er det en bedre løsning å ha samme sats på all omsetning. Skattebetalerforeningen mener imidlertid at det er uheldig å øke satsen på merverdiavgift på **matvarer** kort tid etter at den reduserte satsen ble innført i 2001. I ettertid ser man at tiltaket ikke traff godt i den forstand at matvareprisene ikke ble satt ned tilsvarende like mye som reduksjonen i avgiften. Men hvis man nå skal øke satsen, antar vi at matvarene vil bli dyrere for forbrukerne enn de var før reduksjonen. Selv om matvarer utgjør en mindre del av husholdningenes inntekter enn på 1970-tallet, er matvarer allerede høyt priset i Norge i forhold til andre land. En økning av avgiften til full sats på matvarer vil føre til økt grensehandel. Sverige har 12 % avgift på matvarer, og hvis Norge gjeninnfører 24 % satsen på mat, øker prisforskjellen ytterligere og merverdiavgiften vil virke konkurransevridende.

Forslaget om å innføre merverdiavgift på **persontransport** kan det være grunn til å vurdere nærmere. Utvalget foreslår redusert sats som en overgangsordning, men full sats er siktemålet. Med full sats vil kollektivtransport bli dyrere for forbrukerne, noe som kan medføre at forbruket vris over til mer bruk av privatbil, noe som ikke vil være miljøvennlig.

Et annet viktig poeng når det gjelder denne bransjen, er at den til dels konkurrerer med aktører i utlandet. Etter vår oppfatning bør man da se på avgiftsreglene i EU, før man vedtar avgiftsendringer. Innen EU er det flere land som har redusert sats på persontransport. Vi mener det er uheldig at norske bedrifter i dag må konkurrere med utenlandske transportører som har full fradragsrett og lav sats på utgående avgift. Det bør derfor vurderes om persontransporttjenester bør ha redusert sats, både ut ifra miljøhensyn og konkurranse fra utlandet.

Videre er det et uheldig at det etter norske regler i dag er nullsats ved kjøp, leie og vedlikehold av fly og skip, mens det ikke er tilsvarende fritak for tog og buss. Ved å bringe persontransporttjenester innenfor avgiftsområdet, vil disse forskjellene elimineres.

Skattebetalerforeningen er skeptisk til forslaget om å fjerne nullsatsen for **trykt skrift**. Det innebærer en økning med opp mot 24 % for forbrukerne, noe som må anses som en formidabel økning. Helt siden merverdiavgiften ble innført i 1969 har det vært nullsats på trykt skrift. Også innen EU er det redusert sats for aviser og bøker.

Full sats vil ikke bare ramme aviser, tidsskrifter og skjønnlitterære bøker, men også

skolebøker Det vil innebære at kommunene må øke skolenes budsjett for å dekke denne økte kostnader, for at staten skal få økte inntekter Hvis det innføres merverdiavgift på skolebøker må man vurdere ordninger for kommunene ved at de enten får større overføringer fra staten, skolebøker får nullsats eller kommunene får avgiften refundert Det vil også bli dyrere å gå på videregående skoler og ta høyere utdanning hvis prisen på bøker øker med en fjerdedel av prisen i dag Dette er ikke i samsvar med det politiske mål om å satse på utdanning

Med vennlig hilsen

Tore Fritsch
Adm direktør

Gry Nilsen